

Nr 259.

Ankom till riksdagens kansli den 7 juni 1939 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts förslag om anslag till avskrivning av nya kapitalinvesteringar för budgetåret 1939/40 m. m.

(4:e avd.)

1:o) **Statens affärsverksfonder.** I propositionen (nr 1) om statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1939/40 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen under rubrik »Avskrivning av nya kapitalinvesteringar» bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslagit riksdagen (sid. 2) att till avskrivning av nya kapitalinvesteringar i statens järnvägars fond för budgetåret 1939/40 anvisa följande reservationsanslag, nämligen Fortsatt anläggning av dubbelspår 1,000,000 kronor samt Försvarsberedskap vid statens järnvägar 1,000,000 kronor.

Under huvudtiteln Avskrivning av nya kapitalinvesteringar uppföras anslag för täckning av den investeringsförlust, som uppstår i samband med genomförandet av helt eller delvis oräntabla nya kapitalinvesteringar. Anslagen upptagas såsom reservationsanslag med samma rubrik som de motsvarande anslag å kapitalbudgeten, vilka avse investeringarna. Anslagen ställas till riksgäldskontorets förfogande för att belastas i den mån investeringsanslagen uttagas och till den del som motsvarar den beräknade investeringsförlusten. Samtidigt verkställas motsvarande avskrivningar i vederbörande kapitalfonders räkenskaper. Huruvida avskrivningar skola ske direkt eller genom det avskrivna beloppets uppförande på ett värdeminskningskonto bestämmes av investeringens beskaffenhet. Närmare föreskrifter i angivna hänseende meddelas av Kungl. Maj:t i regleringsbrev för huvudtiteln.

Den investering, som avses med det av riksdagen å kapitalbudgeten för nästa budgetår anvisade anslaget å 2.5 miljoner kronor till fortsatt anläggning av dubbelspår, torde i enlighet med vad chefen för finansdepartementet efter samråd med chefen för kommunikationsdepartementet förordad böra omedelbart avskrivas till ett belopp av 1 miljon kronor. Utskottet tillstyrker likaså, att det för nästa budgetår anvisade beloppet å 1 miljon kronor till försvarsberedskap vid statens järnvägar, i överensstämmelse med vad tidigare tillämpats, i sin helhet omedelbart avskrives. Utskottet hemställer alltså,

Utskottet.

att riksdagen må till avskrivning av nya kapitalinvesteringar i statens järnvägars fond för budgetåret 1939/40 anvisa följande reservationsanslag, nämligen:

<i>Fortsatt anläggning av dubbelspår</i>	kronor	1,000,000
<i>Försvarsberedskap vid statens järnvägar</i>	»	1,000,000.

2:o) **Luftfartsfonden.** I enlighet med Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen (sid. 2 och 3) framställda förslag, vilka stå i överensstämmelse med de av 1938 års riksdag godkända normerna för avskrivningar beträffande luftfartsfonden, hemställer utskottet,

att riksdagen må till avskrivning av nya kapitalinvesteringar i luftfartsfonden för budgetåret 1939/40 anvisa följande reservationsanslag, nämligen:

<i>Belysningsanläggningar för luftfartsleder</i>	kronor	150,000
<i>Radiofyrrar för luftfarten</i>	»	175,000
<i>Stationsbyggnad å Bulltofta flygplats</i>	»	350,000
<i>Undersökningar för byggande och förbättring av flygplatser</i>	»	50,000
<i>Byggande och förbättring av flygplatser</i>	»	500,000
<i>Ersättningsanskaffning och ersättningsarbeten</i>	»	200,000.

3:o) **Statens allmänna fastighetsfond.** I anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen (sid. 3—7) och propositionen nr 305 framställda förslag — vilka uppgjorts i anslutning till de av 1938 års riksdag godkända grunderna för avskrivning av de å statens allmänna fastighetsfond bokförda tillgångarna — hemställer utskottet,

att riksdagen må till avskrivning av nya kapitalinvesteringar i statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1939/40 anvisa följande reservationsanslag, nämligen:

Justitiedepartementet:

<i>Uppförande av säkerhetsanstalt för förvarade och internerade samt ny sinneressjukavdelning inom fångvården . .</i>	kronor	1,190,000
<i>Anordnande av ny tvättanläggning vid centralfängelset i Norrköping</i>	»	12,500

Utrikesdepartementet:

<i>Uppförande av beskickningshus i Tokio m. m.</i>	»	50,000
--	---	--------

Försvarsdepartementet:

<i>Nybyggnad för marinens myndigheter</i>	kronor	450,000
<i>Nybyggnad för flygvapnets myndigheter</i>	»	625,000
<i>Nybyggnad för de militära högskolorna</i>	»	512,500

Socialdepartementet:

<i>Vissa byggnadsarbeten vid statens sinnessjukhus</i>	»	2,775,000
<i>Förvärvande av Vilhelmsro anstalt för fallandesjuka</i>	»	225,900
<i>Uppförande av nybyggnad för statens sjuksköterskeskola</i>	»	50,000
<i>Anordnande av ny landsfiskalsbostad i Föllinge distrikt</i>	»	10,000

Kommunikationsdepartementet:

<i>Om- och tillbyggnad av fastigheten nr 1 i kvarteret Lejonet i Stockholm</i>	»	117,500
<i>Nybyggnad för länsstyrelsen i Västmanlands län</i>	»	45,500
<i>Ökade lokaler för länsstyrelsen i Värmland län</i>	»	129,100
<i>Nytt landsstatshus i Gävle</i>	»	157,500
<i>Konstnärlig utsmyckning av nytt landsstatshus i Gävle</i>	»	15,000
<i>Anordnande av skyddsrum i statens byggnader</i>	»	400,000

Ecklesiastikdepartementet:

<i>Konstnärlig utsmyckning av den nya byggnaden för statens historiska museum m. m.</i>	»	25,000
<i>Ändrings- och moderniseringsarbeten i universitetshuset i Uppsala</i>	»	135,000
<i>Uppförande av byggnad för fysiska institutionen vid universitetet i Lund</i>	»	150,000
<i>Nybyggnad för de teoretiska institutionerna m. m. vid karolinska mediko-kirurgiska institutet</i>	»	180,000
<i>Uppförande av byggnader för karolinska sjukhuset i Stockholm m. m.</i>	»	2,275,000
<i>Konstnärlig utsmyckning av karolinska sjukhuset i Stockholm</i>	»	75,000
<i>Ändringsarbeten i geodetiska institutionen vid tekniska högskolan i Stockholm</i>	»	5,000

Statsutskottets utlåtande Nr 259.

<i>Uppförande av byggnad för fackavdelningen för skeppsbyggeri m. m. vid Chalmers tekniska högskola</i>	kronor	250,000
<i>Nybyggnad för högre allmänna läroverket i Haparanda</i>	»	75,000
<i>Ändringsarbeten m. m. vid småskoleseminariet i Växjö</i>	»	9,300
<i>Vissa ändringsarbeten vid småskoleseminariet i Härnösand</i>	»	17,500
<i>Nybyggnad för småskoleseminariet i Haparanda</i>	»	50,000
<i>Vaktmästarbostad vid småskoleseminariet i Skara</i>	»	4,400
<i>Om- och nybyggnadsarbeten vid dövtumskolorna</i>	»	250,000
Jordbruksdepartementet:		
<i>Byggnadsarbeten vid veterinärhögskolan</i>	»	88,800
<i>Nybyggnad för statens veterinärbakteriologiska anstalt</i>	»	500,000
<i>Inredningsarbeten för geokemiskt laboratorium i naturhistoriska riksmuseets byggnad</i>	»	15,500
Handelsdepartementet:		
<i>Uppförande av byggnader för flygteknisk försöksanstalt</i>	»	304,300
<i>Uppförande av byggnad för ett statens hantverksinstitut</i>	»	125,000
<i>Uppförande av byggnad för tekniskt laboratorium</i>	»	88,500
<i>Anordnande av automobil- och cykelskydd vid statens provningsanstalt</i>	»	900.

4:o) **Statens utlåningsfonder.** I anslutning till Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen (sid. 7—9) och propositionen nr 305 framställda förslag hemställer utskottet,

att riksdagen må till avskrivning av nya kapitalinvesteringar i statens utlåningsfonder för budgetåret 1939/40 anvisa följande reservationsanslag, nämligen:

Socialdepartementet:

Lånefonden för bostadsförsörjning för mindre bemedlade, barnrika familjer kronor 962,500

<i>Lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden</i>	kronor	125,000
<i>Statens bosättningslånefond</i>	»	625,000
Ecklesiastikdepartementet:		
<i>Statens lånefond för universitetstudier</i>	»	140,000
<i>Studielånefonden</i>	»	120,000
Jordbruksdepartementet:		
<i>Lånefonden för inköp av ädla avelsston</i>	»	50,000
<i>Lånefonden för inköp av avelshingstar av ardenneras</i>	»	75,000
<i>Lånefonden för inköp av avelsston av nordsvensk ras</i>	»	130,000
<i>Gödselvårdslånefonden</i>	»	40,500
<i>Jordbrukets maskinlånefond</i>	»	210,000
<i>Spannmålslagerhusfonden</i>	»	145,000
<i>Arrendeegnahemsfonden</i>	»	125,000
<i>Arbetarsmåbrukslånefonden</i>	»	4,000,000
<i>Täckdikningslånefonden</i>	»	160,000
<i>Statens fiskredskapslånefond</i>	»	8,000.

5:o) **Fonden för låneunderstöd.** Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen (sid. 9—14) föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till avskrivning av nya kapitalinvesteringar i fonden för låneunderstöd för budgetåret 1939/40 beräkna följande reservationsanslag, nämligen Lån för uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder 810,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 305 föreslagit riksdagen att *dels* till avskrivning av nya kapitalinvesteringar i fonden för låneunderstöd för budgetåret 1939/40 anvisa följande reservationsanslag, nämligen Lån för uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder 810,000 kronor samt Lån för bostadsförbättringsverksamhet 540,000 kronor, *dels ock* bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för reglering av kapitalbehållningen å fonden för låneunderstöd i huvudsaklig överensstämmelse med de av departementschefen angivna riktlinjerna.

Under förarbetena till den kapitalreglering, som genomförts vid senaste budgetårsskiftet, upptogs i propositionen nr 2 till 1938 års riksdag även frågan om avskrivning av kapitalet i fonden för låneunderstöd och om finansieringen av kapitalinvesteringar i denna fond. Departementschefen erinrade därvid om den särställning som denna fond intagit, vilken föranlett att kapitalökningensanslag tidvis ansetts kunna täckas av lånemedel även om full förräntning icke varit att förvänta. Med hänsyn härtill hade departementschefen ansett sig icke böra föreslå, att avskrivning verkställdes av den del av det i fonden för låneunderstöd för närvarande investerade kapitalet, som

kunde vara att anse såsom icke förräntat kapital; det sagda gällde också de kapitalmedel, som vid utgången av budgetåret 1937/38 kunde komma att kvarstå såsom reservationer å de till fonden anvisade kapitalökningsanslagen. Vad sålunda förordats hade syntts departementschefen böra föra med sig, att någon avskrivning icke heller skedde av det icke räntabla kapital, som framdeles kunde komma att tillföras fonden för låneunderstöd. Härigenom komme fondens kapitalredovisning att erhålla en utformning, som nära anslöte sig till den särställning fonden intoge i jämförelse med statens övriga utlåningsfonder.

De å fonden för låneunderstöd sammanförda fallen av utlåning representera investeringar för låneunderstöd av tidsbegränsad natur. Frågan om sättet för reglering av förräntningsunderskott på sådana investeringar har under utarbetandet av årets statsverksproposition upptagits till förnyat övervägande. På grundval av en härvid inom finansdepartementet verkställd utredning — över vilken utredning yttrande avgivits av riksräkenskapsverket — framlägges nu förslag till regler om avskrivning av icke räntabla investeringar i fonden för låneunderstöd. Enligt angivna förslag skola för tidsbegränsade lån av större finansiell betydelse, vilka icke lämna minst 4 procents förräntning, över avskrivningshuvudtiteln avsättas så stort belopp, att från fonden skall med anlitan av de avsatta medlen kunna inbetalas ränta efter 4 procent å de i fonden investerade kapitalmedlen. För varje lån skola alltså de för lånet över avskrivningshuvudtiteln avsatta medlen vara förbrukade vid utgången av den för lånet fastställda löptiden.

Utskottet.

Av de investeringsanslag, som för nästa budgetår beviljats i avseende å fonden för låneunderstöd, hava endast två — nämligen anslagen till lån för uppförande och förbättring av lantarbetarbostäder och till lån för bostadsförbättringsverksamhet om 3 respektive 2 miljoner kronor — ansetts vara av den beskaffenheten, att en motsedd underförräntning funnits böra mötas genom en omedelbar motsvarande kapitalavskrivning. Från riksdagens sida synes ej erinran vara att framställa mot Kungl. Maj:ts förslag.

I anslutning till nu berörda förslag framlägges även förslag till avskrivning av det i fonden för låneunderstöd redan investerade kapital, som är att anse såsom oräntabelt kapital. Det sammanlagda omedelbara avskrivningsbehovet på grund av räntefria lån, sålunda lämnade till vissa ideella sammanlutningar, privata järnvägar m. fl., har av riksräkenskapsverket uppskattats till kronor 7,915,484:77. Härför erfordras emellertid icke anvisande av några avskrivningsmedel. I samband med genomförandet av den av 1938 års riksdag beslutade regleringen av statens förmögenhetsställning blevo nämligen samtliga i fonden för låneunderstöd investerade skattemedel överförda till avskrivningskonto, varjämte beslöts, att å investeringsanslag för fonden kvarstående skattemedelsreservationer skulle i den mån de lyftes överföras till avskrivningskonto. Angivna medel, vilka mer än väl förslå för ändamålet, föreslås skola i erforderlig utsträckning få tagas i anspråk för ifrågasvarande reglering av kapitalbehållningen å fonden för låneunderstöd. Jämväl

i denna del har utskottet ansett sig kunna lämna Kungl. Maj:ts proposition utan erinran.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må

a) till avskrivning av nya kapitalinvesteringar i fonden för låneunderstöd för budgetåret 1939/40 anvisa följande reservationsanslag, nämligen:

Socialdepartementet:

Lån för uppförande och förbättring av

lantarbetarbostäder kronor 810,000

Lån för bostadsförbättringsverksamhet » 540,000;

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att vidtaga erforderliga åtgärder för reglering av kapitalbehållningen å fonden för låneunderstöd i huvudsaklig överensstämmelse med de av departementschefen i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 12 maj 1939 angivna riktlinjerna.

6:o) **Fonden för förslag till statsverket: Vissa omkostnader för statlig lagerhållning.** Kungl. Maj:t har i statsverkspropositionen (sid. 17—19) föreslagit riksdagen att *dels* godkänna av departementschefen angivna principer för redovisningen av investeringar i den statliga lagerhållningen, *dels* besluta, att vid tillämpning av dessa principer på lagren av bensin och foderkakor per den 30 juni 1939 bokförda förluster skola täckas genom omföring av medel från automobilskattemedelsfonden respektive jordbrukets prisregleringsfond, *dels* ock, i avbidan på särskild proposition i ämnet, till avskrivning av nya kapitalinvesteringar i fonden för förslag till statsverket för budgetåret 1939/40 beräkna följande reservationsanslag, att avräknas mot automobilskattemedlen, nämligen Vissa omkostnader för statlig lagerhållning 2,000,000 kronor.

Kungl. Maj:t har — i anslutning till förslag i propositionen nr 288 om anvisande av ytterligare medel till statlig lagerhållning m. m. — sedermera i propositionen nr 305 föreslagit riksdagen att till avskrivning av nya kapitalinvesteringar i fonden för förslag till statsverket för budgetåret 1939/40 anvisa följande reservationsanslag, att avräknas mot automobilskattemedlen, nämligen Vissa omkostnader för statlig lagerhållning 3,000,000 kronor.

Departementschefen har i statsverkspropositionen anfört följande.

Under fonden för förslag till statsverket anvisas för närvarande två anslag avseende den statliga lagerhållningen av vissa från utlandet inköpta förnödenheter, nämligen ett reservationsanslag till upphandling av varor för statens räkning och ett reservationsanslag till vissa omkostnader för statlig lagerhållning. Såsom närmare utvecklats i 1938 års statsverksproposition samt i propositionen nr 311 till fjolårets riksdag avser det förra an-

slaget att bereda täckning för de med stöd av riksdagens bemyndigande förskottsvis bestridda kostnaderna i främmande valuta för ifrågasvarande inköp från utlandet, medan däremot det senare anslaget avser utgifter för lagerhållningen i svenskt mynt, vilka äro av sådan natur att de vid försäljning av varor från lagren böra täckas av köpeskillingen och alltså kunna inräknas i lagervärdet. Till sistnämnda kostnadsgrupp ha hänförts även utgifter för de skatter och tullar som belasta varuimporten.

En konsekvens av att lagren upptagas till ett värde inkluderande täckning även för senast berörda pålagor och att lagerhållningen i motsvarande mån finansieras med kapitalmedel utan avskrivning har blivit, att till driftbudgeten vid tidpunkten för statens inköp i lagringssyfte föras vissa inkomster, som borde inflyta och stå till disposition, först när de berörda varorna avyttras på marknaden, och som under mellantiden i viss mening förskottas av kapitalmedel. Detta förhållande blir av reell betydelse framför allt, när inkomsterna i fråga äro hänförliga till en specialbudget. Det måste sålunda anses olämpligt att, såsom under löpande budgetår blir fallet, automobilskattemedelsfonden och jordbrukets prisregleringsfond till följd av lagringsköp av bensin och foderkakor erhålla betydande tillskott av angivet ursprung.

Föreliggande förskottering av inkomster till nämnda båda specialbudgeter kan på ett enkelt sätt undvikas genom följande omläggning av finansieringen av lagringsköpen. Ifrågakommande import av bensin och oljekakor finansieras liksom hittills med kapitalmedel anvisade under fonden för förslag till statsverket. I lagervärdet inräknas däremot icke längre den del av kostnaden som härrör från skatter och tullar på dessa varor. Den därav orsakade förlusten å investeringen täckes på vanligt sätt omedelbart genom anvisande av ett särskilt avskrivningsanslag, vilket till viss del avräknas mot automobilskattemedlen samt i övrigt utgår av avgifter till prisreglering på jordbrukets område genom avräkning mot dessa före avsättningen till jordbrukets prisregleringsfond. När senare försäljningar av bensin eller foderkakor komma till stånd, böra belopp motsvarande de vid tidpunkten för avyttringen å varorna belöpande skatterna och tullarna, dock högst så mycket som svarar mot den tidigare verkställda avskrivningen, såsom uppbörd tillföras vederbörande avskrivningsanslag för att på denna väg inflyta såsom inkomster till automobilskattemedelsfonden respektive jordbrukets prisregleringsfond. Efter nämnda återbäring eventuellt föreliggande kapitalvinster på lagringen av de berörda varorna, liksom övriga försäljningsvinster på lagerhållningen, böra tillsvidare redovisas på värdeminskningsskonto under fonden för förslag till statsverket.

Tydligt är att vederbörande fonder med den föreslagna anordningen icke komma att förlora dem tillkommande inkomster om läget bedömes med utgångspunkt från situationen vid försäljningen. Hela förfaringssättet medför blott en i sak riktigare fördelning av inkomsterna mellan olika budgetår.

Enligt vad jag inhämtat beräknas vid utgången av detta budgetår i runt tal 3,250,000 kronor hava utbetalats i oljekaksaccis för foderkakor inköpta från utlandet för statlig lagerhållning. I bensinskatt beräknas vid motsvarande tidpunkt hava utgått 2,400,000 kronor för den i samma ordning importerade bensinen. I enlighet med det anförda borde dessa belopp täckas genom anvisande å tilläggsstat till årets riksstat av ett avskrivningsanslag på driftbudgeten på sammanlagt 5,650,000 kronor, att avräknas mot automobilskattemedlen med högst 2,400,000 kronor. Av bokföringstekniska skäl synes det emellertid vara att föredraga, att täckning i stället får ske genom omföring vid sidan av budgeten av medel från respektive fonder. Den tidigare berörda återbäringen i händelse av försäljning synes likväl kunna få

redovisas över det avskrivningsanslag som torde böra upptagas på nästa års riksstat.

Chefen för handelsdepartementet föreslår i annat sammanhang, att den statliga lagringsverksamheten skall fortsättas jämväl nästa budgetår, och framlägger därvid förslag om att å kapitalbudgeten under fonden för förslag till statsverket skall beräknas ett reservationsanslag till vissa omkostnader för statlig lagerhållning på 6 miljoner kronor. Detta belopp torde förslå för täckande av bland annat skatter för bensinimport till i runt tal 2 miljoner kronor. I anslutning till här föreslagna principer böra medel beräknas jämväl för avskrivning av dessa skattekostnader.

Utskottet, som ej funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må

a) godkänna av departementschefen i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 4 januari 1939 angivna principer för redovisningen av investeringar i den statliga lagerhållningen;

b) besluta, att vid tillämpning av dessa principer på lagren av bensin och foderkakor per den 30 juni 1939 bokförda förluster skola täckas genom omföring av medel från automobilskattemedelsfonden respektive jordbrukets prisregleringsfond;

c) till avskrivning av nya kapitalinvesteringar i fonden för förslag till statsverket för budgetåret 1939/40 anvisa följande reservationsanslag, nämligen:

Handelsdepartementet:

Vissa omkostnader för statlig lagerhållning, att avräknas mot automobilskattemedlen kronor 3,000,000.

7:o) **Fonden för förslag till statsverket: Sprängningsarbeten m. m. för oljelagring.** Med tillstyrkande, att ifrågavarande investering, på sätt Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen (sid. 19 och 20) föreslagit, i sin helhet omedelbart avskrives, hemställer utskottet,

att riksdagen må till avskrivning av nya kapitalinvesteringar i fonden för förslag till statsverket för budgetåret 1939/40 anvisa följande reservationsanslag, nämligen:

Handelsdepartementet:

Sprängningsarbeten m. m. för oljelagring kronor 2,000,000.

8:o) **Sammanfattning.** Avskrivningarna av nya kapitalinvesteringar å riksstaten för budgetåret 1939/40 skulle alltså komma att uppgå till sammanlagt 28,080,700 kronor, vilket belopp fördelar sig på olika kapitalfonder på följande sätt:

Statens affärsverksfonder	kronor	2,000,000
Luftfartsfonden	»	1,425,000
Statens allmänna fastighetsfond	»	11,389,700
Statens utlåningsfonder	»	6,916,000
Fonden för låneunderstöd	»	1,350,000
Fonden för förlag till statsverket	»	5,000,000
		Summa kronor 28,080,700.

Härom har utskottet velat

erinra.

Stockholm den 7 juni 1939.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Gränebo*, *Johansson* i Fredrikslund, *Nilsson* i Malmö, *Svensson* i Kompersmåla, *Andersson* i Fältenborg, *Nilsson* i Landeryd, *Gustafsson* i Benestad, *Ström* i Lidköping, *Larsson* i Varberg, *Bäcklund*, *Andersson* i Rixö och *Boman*; samt

från andra kammaren: herrar *Råstock*, *Jansson* i Falun, *Svensson* i Grönvik, *Eriksson* i Stockholm, *Danielsson*, *Andersson* i Prästbol, *Ward*, *Isacsson*, *Åqvist*, *De Geer* i Hanaskog, *Bergström* och *Hansson* i Rubbestad.